

Прадмова ўкладальнікаў

Гэтая кніга задуманая як альтэрнатыва да традыцыйных уводзінаў у паліталёгію. Яе задача палягае перадусім у крытычным і заангажаваным разглядзе цэнтральных праблемаў і асаблівасьцяў пастаноўкі пытаньняў у паліталёгіі, таксама як і тэорыяў, тэмай якіх выступаюць гэтыя праблемы, ды мэтадаў, пры дапамозе якіх яны дасьледуюцца. Выходным пунктам пры гэтым можна лічыць як вялікія палітычныя пытаньні і праблемы сучаснасьці, у той меры, у якой яны зрабіліся прадметам паліталёгіі, так і цэнтральныя палі дзейнасьці гэтай навукі. Расколіна паміж палітыкай і паліталёгіяй, часам даволі глыбокая, такім чынам павінна быць калі і не зьліквідаваная зусім, дык, прынамсі, пераадоленая.

У адпаведнасьці з гэтым «Паліталёгія» не прэтэндуе таксама і на поўны агляд мэтадаў, тэорый і дасягненьняў дысцыпліны. З часу свайго другога нараджэньня ў ФРН пасля другой сусьветнай вайны паліталёгія сутыкаецца з істотнымі цяжкасьцямі пры вызначэньні свайго цэнтральнага прадмету і мэтадаў яго дасьледаваньня (гл. «Уводзіны», с. 13 і наступныя). Гэтай праблеме аддаюць належнае якія-любя ўводзіны ў паліталёгію. Прапанаваная чытачам кніга робіць гэта, інтэрпрэтуючы тое, што, з аднаго боку, можа разглядацца як загана палітычнай навукі — уласьціваю ёй бесьперапынную дыскусію аб тым, што ж, урэшце, можа лічыцца істаю / паняцьцем палітычнага: улада ці лад, ды часам забытаную і супярэчлівую шматстайнасьць нарматыўных і навуковых мэтадаў, якія ў ёй ужываюцца, — з другога боку, як перавагу, якую нельга недацэньваць, як адкрытасьць дысцыпліны, шматстайнасьць дыскусій у яе межах, плюралізм падыходаў і вынікаў. У гэтым палягае выходны пункт кнігі: у якасьці тэмаў бяруцца вялікія палітычныя пытаньні сучаснасьці, каб тым самым увесці ў дыскусію дысцыпліны, якія часам ідуць паралельнымі шляхамі, а напару таксама і такімі, што сьпяраша разыходзяцца, каб пасля зноў перакрывавацца.

Гэта можна паказаць на наступным прыкладзе: Герфрыд Мюнклер у сваім разьдзеле пра міждзяржаўныя і ўнутрыдзяржаўныя канфлікты і шляхі вырашэньня канфліктаў выбраў вайну і мір, дзье палітычна-юрыдычныя катэгорыі, у якасьці вядучых паняцьцяў свайго дасьледаваньня. Дан Дынэр працягвае дасьледаваньне таго ж самага абсягу, але бярэ ўнівэрсалізм, імпэрыялізм і гегемонію ў якасьці галоўных паняцьцяў, каб дасьледаваць суадносіны палітыкі і эканомікі ў міжнароднай супольнасьці. Дзеля гэтага адна і тая ж падзея, напрыклад, вайна паміж дзяржавамі або вызваленчая вайна, трапляе ў поле зроку аналізу ў звязку з рознымі катэгорыямі і комплекснымі падыходамі — і атрымлівае часам падобныя, часам адрозныя ацэнкі. Больш за тое: у выніку

наявы розных катэгарыяльных узроўняў пры адным падыходзе тэматызуюцца такія аспекты праблемы, якія пры іншым падыходзе на аснове тых жа самых катэгорыяў увогуле не былі б выяўленыя, — і наадварот. Гэта тычыцца амаль усіх раздзелаў, зьбертых у гэтай кнізе, што, натуральна, трэба разумець і як заклік у абарону плюралізму мэтадаў у паліталёгіі. Вызначэньне тэмаў і пытанняў набывае найбольш выразныя контуры тады, калі да іх падыходзяць з розных бакоў пры дапамозе разнастайных мэтадаў у стараннай і адначасова крэатыўнай упарадкаванасці.

Паліталёгія, у адрозьненьне ад шмат якіх іншых навук, асабліва ад прыродазнаўчых, значна больш дасканалых у пляне мэтадаў, — гэта навука, якая толькі часткова аўтаномная ў выбары сваіх тэмаў у тым сэнсе, што яна сама генэруе свае прадметы і праблемы пры дапамозе навуковых мэтадаў. Паліталёгія ў шмат якіх дачыненнях гетэраномная: тое, што стаецца ейнай тэмай, вызначаецца ня толькі ў экспэрымэнтальных лябараторыях. Палітычныя і сацыяльныя працэсы стаўляюць новыя пытаньні і прыводзяць да бясьсьледнага зьнікненьня старых праблем, вырашыць якія паліталёгія спрабавала доўгі час — і напару зусім пасьпяхова. Наша кніга імкнецца ўлічваць таксама і гэта: побач з такой хутчэй «традыцыйнай» тэмай, як гісторыя палітычных ідэй, падаецца ўзглядна «маладая» тэма — дасьледаваньне палітычнай культуры ў межах паліталёгіі, побач з пытаньнем пра стасункі дзяржавы і рынку — пытаньне пра стасункі эканомікі і экалёгіі і г.д.

Укладальнікі аддаюць гэтую кнігу на суд чытачоў, спадзеючыся, што ў ёй былі закрануты цэнтральныя тэмы сучаснай паліталёгіі без прэтэнзіі на дасканаласць ці вычарпальнае асьвятленьне гэтых тэмаў. Таму пасья амаль кожнага раздзелу чытач можа знайсці ёмістыя сьпісы літаратурных крыніц, у якіх якоесь толькі мімаходзь узьнятае пытаньне разглядаецца глыбей. У той жа час важны раздзел уяўляе сабой закончаны твор, які павінен дапамагчы зацікаўленаму чытачу сфармаваць паглыбленае разуменьне палітычных праграмаў, паняццяў і пазыцыяў*.

Франкфурт, ліпень 1985

*Ірынг Фэчэр
Герфрыд Мюнклер*

---

* У кнізе адлюстраваныя палітычныя і інш. рэаліі на стан 1990 году. — *Зацем рэдактара.*